

Visie op het jonge kind

Algemeen

Wij hebben leerlingen van 4-12 jaar. Zij zijn verdeeld in 6 groepen. Doel van onze school is om leerlingen zoveel mogelijk vaardig te maken in de Nederlandse taal, zodat zij na ongeveer een jaar, kunnen instromen in het reguliere onderwijs.

De periode kan verschillend zijn. Sommige kinderen hebben iets meer tijd nodig, anderen wat minder. We kijken steeds wat het beste is voor een kind!

Kinderen die net in Nederland zijn hebben onvoldoende taalvaardigheid in het Nederlands om aansluiting te vinden in het reguliere onderwijs. Voor een succesvol onderwijscontinuüm profiteren de meeste kinderen van een gezamenlijke start in een taalgroep. In die eerste opvang hebben zij een gezamenlijke onderwijsbehoefte, namelijk zo snel mogelijk meedoen in het reguliere onderwijsprogramma, door:

- zich sociaal en emotioneel thuis te gaan voelen
- de Nederlandse taal te leren
- een basale invoering in de vak- en vormingsgebieden
- het verhelderen van het onderwijsperspectief van de leerling

In de onderbouwgroepen bieden wij naast het onderwijs aan nieuwkomers ook onderwijs aan Nederlandse kinderen die 4 jaar zijn geworden en een extra ondersteuning op het gebied van taal nodig hebben, voordat zij instromen in een reguliere kleutergroep. Het stuk hieronder richt zich op het onderwijs in de onderbouwgroepen.

1. Doelen

Wij werken met verschillende doelen in de onderbouwgroepen, zo volgen wij de kinderen via Edumaps/OVM, deze observatiemethode is gestoeld op de SLO doelen.

Elk kind heeft een OKR/OPP waarin de algemene indruk wordt beschreven, stimulerende en belemmerende factoren worden bijgehouden en waarin de vorderingen op het gebied van het leren van de Nederlandse taal worden bijgehouden. Om hier een goed beeld van te hebben, toetsen wij de kinderen elke 13 weken (Taaltoets Alle Kinderen) en volgen we de doelen van Verhoeven en Vermeer.

Na elke toetsperiode vullen we het formulier 'groepsaanbod' in waarin specifieke individuele doelen van de kinderen worden geregistreerd.

2. Inhoud op het gebied van taal

Het aanleren van de Nederlandse taal:

taalonderdeel	methode	manier van volgen/evalueren
Woordenschat	-Klein Beginnen -LOGO 3000	-Passieve woordenschat en Actieve woordenschat (woordomschrijving) uit de TAK toets en observatie lijnen OVM
Zinsbouw	Fit methode	-Observatie en registratie in de map na elke les.
Klankonderwijs	Klanklessen van Josée Coenen en gebaren van Josée Schraven	-Klankarticulatie en Klankonderscheiding uit de TAK toets -Vanaf groep 2: Toetsen leesvoorwaarden Dyslexie Protocol

Voor de kinderen met een TOS of een taalachterstand zijn specifieke doelen opgesteld, naast het uitbreiden van woordenschat en het leren spreken zoals omschreven in Klein Beginnen en OVM. Hoewel deze doelen en werkwijzen regelmatig overlappen met de specifieke NT-2 aanpak is het toch zinvol ze op te nemen in het groepsaanbod. Deze omschrijving van de doelen en een aanzet voor de uitwerking is grotendeels overgenomen uit het boek "basishouding Communicatie", ook gebruikt op cluster- 2 scholen:

- Gebruik betekenisvolle taal. Sluit aan bij iets wat het kind beleeft op dat moment of heeft ervaren, en waar het kind graag over wil vertellen. Het kan ook een gesprek zijn wat aansluit bij de specifieke interesse van het kind. Zolang het gesprek en de taal betekenis heeft voor het kind zal het een gesprek blijven volgen en taal blijven gebruiken.
- Gebruik visuele hulpmiddelen zoals foto's, boeken of materialen bij een gesprek. Door datgene wat in de spreektaal uitgewisseld wordt te visualiseren, kan het kind letterlijk kijken naar wat er gezegd is.
- Visualiseer een gesprek met woorden op papier. Het kind kan nu letterlijk terugkijken naar wat er gezegd is. Gebruik zeker bij kleuters hiervoor worden gecombineerd met foto's en tekeningen. Het kind reflecteert op de gesproken taal en de ontwikkeling van het luisteren, spreken en lezen wordt hiermee bevorderd. Ook compenseert het gevisualiseerde gesprek het zwakke auditief geheugen. Je kunt samen terugkijken op wat er eerder gezegd is en zelfs geruime tijd later, kun je terugkomen op een eerder gesprek. "Weet je nog toen.....".
- Stel zoveel mogelijk open vragen en neem de tijd. Laat het kind rustig nadenken over zijn taaluiting. Kinderen met TOS hebben meestal een vertraagde taalverwerking en taalproductie. Wanneer jij meerdere vragen achter elkaar stelt kan het kind hierdoor de draad kwijt raken en dichtklappen. Vervolgens zijn er de VAT-principes (volgen-aanpassen- toevoegen) die je toe kunt passen in elk gesprek. Volgen.
- Gebruik lichaamstaal en bewegingen (gebaren) bij het luisteren en spreken. Laat met je hele houding zien dat je luistert en hoort wat het kind zegt. Het kind voelt zich gehoord en begrepen en wordt gestimuleerd om verder te spreken.
- Ga op ooghoogte van een kind met hem of haar in gesprek. Zorg dat het kind het gevoel krijgt dat je gelijkwaardig in gesprek bent. Kijk naar datgene waar het kind ook

naar kijkt en neem een afwachtende houding aan. Vul niet te snel de taal in. Dwing jezelf om goed te luisteren en te volgen.

- Aanpassen. Geef de taaluiting van het kind goed terug. Herhaal wat het kind zegt op de juiste manier zodat het kind de juiste taalvorm direct terughoort. Je verbetert het kind maar op een manier die niet storend is voor het gesprek. Bijvoorbeeld: Leerling: “ik effeling uwees”: Jij: “Ben jij in de efteling geweest?”
- Toevoegen. Je voegt op een natuurlijke manier nieuwe inhoud toe aan het gesprek. Bijvoorbeeld: “In welke attractie ben je geweest”. Doe dit met woorden en taal die horen bij het ontwikkelingsniveau en de leeftijd van het kind. Zie je dat dit nog een brug te ver is, neem dan een stapje terug. Wanneer je zelf een gesprek voert met iemand vind je het immers ook niet prettig wanneer er alleen maar lastige vragen worden gesteld. Je kunt de nieuwe woorden dan wel toevoegen in jouw eigen taaluitingen en daarin meteen een omschrijving of uitleg van het woord aanbieden. Het kind heeft het dan gehoord en door veel herhaling zal dit woord langzaam opgenomen worden in de eigen woordenschat.
- Voeg ook eens gevoelstaal, omgangstaal of figuurlijke taal toe.
- Specifieke doelen per kind worden genoteerd in een “gespecificeerd aanbod en aandachtspunten”. Dit blad ligt zichtbaar op het bureau van de leerkracht. Dit, omdat niet alles als aparte les wordt gegeven maar ook juist vaak op momenten wordt aangeboden dat er een mooie mogelijkheid is, bijvoorbeeld tijdens het spel van een kind.

3. *Speel- en leeractiviteiten*

Wij werken met een vast rooster, hierin zijn spel en instructiemomenten afgewisseld. Het rooster hangt zichtbaar in de klas (dagritmekaarten) en is nagenoeg elke dag hetzelfde, waardoor we voorspelbaarheid en veiligheid creëren in de klas.

- **Spelen in de hoeken.** Bij binnenkomst kiezen de kinderen via het digikeuzebord, zij beginnen spelend, mede doordat kinderen met leerlingenvervoer naar school komen, is niet elk kind om half negen op school. ‘s Middags spelen we nog een keer in de hoeken. Tijdens het spelen in de hoeken heeft de leerkracht tijd om mee te spelen en taal aan te bieden via het VAT-principe of aan individuele doelen te werken via de zone van naaste ontwikkeling.
- **Woordenschat Kring.** Na het spelen volgt het eerste kringmoment, hierin behandelen we vaste begrippen, zoals het weer, de dagen van de week, de telrij tot 20, de seizoenen, de maanden, de kleuren en de emoties. Deze begrippen worden elke dag herhaald. Na de vaste begrippen krijgen de kinderen een woordenschatles uit Klein beginnen, aangevuld met woordkaarten, passend bij het thema.
- **Werkjes/ aandacht voor fijne motoriek.** Na het kringmoment maken alle kinderen ‘een werkje’, dit werkje sluit aan bij het thema, hierin komen verschillende fijn motorische vaardigheden aan bod. Na het werkje kiezen de kinderen een ontwikkelingsmateriaal uit de kast. Alle kinderen ‘werken’ elke dag, dit omdat zij vaak geen peuterspeelzaal of andere voorbereiding op het basisonderwijs hebben gehad. De kinderen die hier aan toe zijn werken ook spelenderwijs in Veilig leren lezen als voorbereiding op groep 3.

- **Buitenspelen (8 keer per week) en gymmen (2 keer per week), aandacht voor de grove motoriek.** Na het eten en drinken om 10 uur en om 12 uur spelen kinderen uit drie kleutergroepen samen buiten of hebben zij afgewisseld per klas een gymles. Tijdens het buitenspelen worden kinderen in groepjes opgehaald door de ondersteuner voor een zinsbouwles op niveau uit de FIT methode.
- **Rekenkring (drie keer per week) of Klankles (twee keer per week).** Om half 12 begint de rekenkring, de kinderen krijgen een les uit Rekenrijk, aangevuld met de posters van LOGO 3000 over rekentaal. Wanneer de kinderen een klankles hebben, bieden we de klank aan via de klanklessen van Josée Coenen.

4. Speel- en leeromgeving

- In elke klas is een themahoek aanwezig. In de themahoek hangen de LOGO 3000 kaarten, aangevuld met woordkaarten en materiaal. In de themahoek is (meestal) ook een spelelement verwerkt, zoals een dierenwinkel bij het thema dieren, waardoor de kinderen ook in de themahoek kunnen spelen.
- In elke klas is een prikbord met daarop de dagritmekaarten en vaste begrippen die elke dag herhaald worden.

5. Sociale ontwikkeling, rust en structuur

Op onze school zitten veel kinderen die tot een kwetsbare groep in de samenleving horen, om deze reden staat veiligheid hoog in het vaandel. We werken via de PBS methode, bij deze methode wordt gewenst gedrag (en ongewenst gedrag) uitgebeeld en worden korte zinnen gebruikt. Elke week wordt er een PBS les gegeven, soms klassikaal, soms per bouw en soms met de hele school. We hebben vaste regels, deze hangen zichtbaar in de school en zijn aangevuld met pictogrammen. Elk kind kan door elke leerkracht aangesproken worden en voor iedereen gelden dezelfde regels.

- wees aardig
- praat zachtjes
- doe mee
- luister naar elkaar
- loop rustig
- ga netjes om met spullen

Naast de regels, vaste dagstructuur en de pbs lessen vragen we bij elk kind naar de (vlucht)geschiedenis om het kind beter te begrijpen. Alle leerkrachten hebben een cursus gevolgd op het gebied van traumasensitief lesgeven en hebben bewust ervoor gekozen om met deze doelgroep te werken. Gedurende het jaar zijn er speciale kunstlessen, waarin expressie centraal staat.

6. Meertaligheid als pluspunt

Alle kinderen op onze school worden meertalig opgevoed, dit zien wij als kans/ pluspunt, niet als een bedreiging om minder goed tot leren te komen. In alle talen hangt 'welkom' op de deur en in de school hangt een grote wereldkaart waarop foto's van de kinderen hangen bij hun land van herkomst, wij vinden het belangrijk hier aandacht voor te hebben, zodat een kind zich welkom voelt. Dit geldt natuurlijk ook voor de ouders/verzorgers die hier binnenkomen. Het onderhouden van de moedertaal is enorm belangrijk, hier wordt immers een nieuwe taal op 'gebouwd'. Wij adviseren ouders dan ook thuis in hun eigen taal te blijven spreken, om deze zo te onderhouden met de kinderen, maar ook om niet het foute (Nederlandse) voorbeeld te geven, televisie kijken kan bijvoorbeeld wel in het Nederlands. Op school wordt de moedertaal van de kinderen ingezet bij instructies; kinderen mogen overleggen in hun eigen taal, soms met behulp van de 'say hi app'. Er zijn meerdere prentenboekjes te luisteren in veel verschillende talen en bij elk thema wordt de kinderen gevraagd een woord aan te leren in hun eigen taal aan de rest van de groep.

- Poelstra, P. (26-02-2015) Basishouding Communicatie. Breda: De Spreekhoorn.
- Van den Berg, A & Dalhuisen, M & Hattink, M & Smit, A (2010) Klein Beginnen. Rotterdam: CED
- Verhallen, M & Van den Nulft, Dirkje & Molenaar, M (2012) LOGO 3000. Tilburg: Uitgeverij Zwijzen Educatief B.V.Tilburg
- Memelink, D. (2019) Edumaps/OVM. Doetinchem : DataCare
- Verhoeven, L & Vermeer, A (2001) Taaltoets alle kinderen. Arnhem: Citogroep
- Schlichting, L & De Koning, T (2015) Fit digitaal. <https://liesbethschlichting.nl/fit/>
- Coenen, J & Heijdenrijk, M (2022) Zien is snappen. Den Haag: Bazaltgroep
- Schraven, J (2009) Klankgebaren van www.zoleerjekinderenlezenenspielen.nl
- Borghouts, C & Buter, A & Veltman, A & Bazen K (2009) Rekenrijk. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Scheltinga, F & Gijssel, M & Van Druenen, M & Verhoeven, L. (2011) Protocol leesproblemen en Dyslexie Expertisecentrum Nederlands
- Golly, A & Sprague, J. (27 juni 2013) Positive behavior support - goed gedrag kun je leren. Huizen: Pica